

BESZÉLGETÉS TILL ATTILÁVAL

Valami visszavonhatatlan

KÓVÁRI ORSOLYA

„ÉRDEKELT A KISREALISTA VILÁG ÖSSZEKAPCSOLÁSA A JÓ, A ROSSZ ÉS A CSÚFFAL”. TILL ATTILA MÁSODIK NAGYJÁTÉKFILMJE HAMAROSAN A MOZIKBAN.

• *Thuróczy Szabolcs mesélte, hogy a Csicska után egy lehetséges apatörténetre ötleteltetek. Ebből született a Tiszta szívvel?*

Nem. A Csicskában nagyon megtetszett nekünk az a munkamódszer, ami a Pánikban az anyag megírtsága, sűrűsége miatt még csak felsejlett, de nem volt tetten érhető. A jó improvizáció nemcsak játék, együttélés. Ott már komplett jelenetek vannak, melyeket megírtam és melyeknek csak a vázát hagytuk meg. Az egyik legfontosabbat, amikor Szabolcs légpuskával lövöldözik a csicskára, teljes egészében ő csinálta meg. Nagyon jó színész, több különleges képessége van. Egyrészt rendkívül nyugodt tud maradni, egyszerű vele minden, nem szívja el az energiáimat, csak ad – ez a fajta megbízhatóság nagyon ritka. Másrészt különösen jól improvizál.

• *Ez mit jelent számodra? Mit vársz a színésztől?*

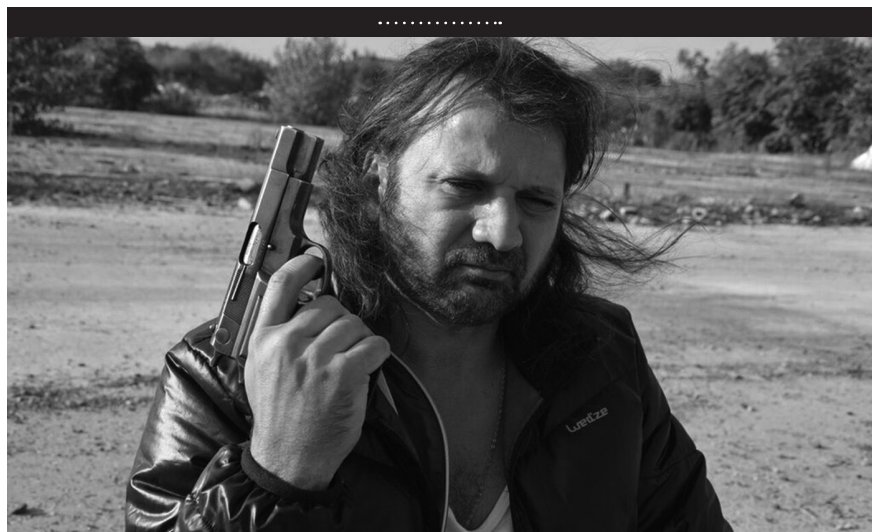
Nem ügyességet, nem szavak szellemes variáltságát, mé-

lyebb értelemben akkor improvizál jól egy színész, ha gát nélkül képes kiönteneni a saját világát, ha magát főzi bele a levesbe, a lehető legbátrabban. Szabolcs bátor és könnyen behelyezkedik a különféle situációkba. Távol áll tőle mindenfajta kalkuláció. Szívesen mondja magáról, hogy nem gondolkodik, de ez nem igaz. Senki sem szereti, ha egy színésznek túlzott rálátása van önmagára, abból probléma lehet, de Szabolcsnál pont a másik végtelről van szó. Olyan szinten gondolkodik mindenről, és olyan erős rálátása van magára, hogy ez nem gátolja őt, hanem önmaga felülnevezetéből is kap feloldozást.

• *Mi lett az apuka-film sorsa, és miből lett a Tiszta szívvel?*

Szabolcs gyerekei még kicsik voltak, próbáltuk elcsípni a pillanatot, felvételeket készítettünk, de én nem álltam készen. Ma már tudom, hogy nagyobb ívű történetet szerettem volna kihozni belőle, és közben elszállt a pillanat. Hogy a Tiszta

Tiszta szívvel
(Thuróczy Szabolcs)

szívvel-ben apuka-elemek is vannak, azt hiszem, a korunkkal van összefüggésben, elmúltunk negyven évesek. Ez a film nem történetből, inkább egy ötletből, és egy érzetből jött. A kerekesszékesek élete mindig izgatott. Többször segédkeztem fogyatékossgal élő emberekkel foglalkozó alapítványoknál, sokfajta viszonyom alakult velük. A fejemben voltak. Másrészt, nincs mit tenni, drámai és történetmesélési szempontból azok a karakterek izgalmasak, akik eleve be vannak szorítva, akiknek van valami visszavonhatatlan az életében. Ez lehet egy nagy bűn, egy trauma, egy helyzet... Aztán megnéztem az Aaltra című belga-francia filmet, ami az egyik legvagányabb kerekesszékes film. Tetszett a kerekesszékesek vadulása, amikor kijöttek a moziból, már tudtam, hogy pontosan ezt szeretném, továbbvadásítani a dolgot. Arra gondoltam, mi lenne, ha a legkiszolgáltatottabb, legelesettebb ember lenne a fegyveres hős, érdekelt a kisrealista világ összekapcsolása A Jó, a Rossz és a Csúffal, és a nem a valóságból táplálkozó, hanem inkább népmesei, primitíven egyszerű világot mutató mainstream moziknak, westerneknek, gengszterfilmeknek a keveredése. És van még valami. Az Aaltra kapcsán kezdett mozgatni a kérdés, mi lehet az oka, hogy alkotók, színészek rengeteg időt és energiát fordítanak arra, hogy eljuttassák a kerekesszékeseket, ahelyett, hogy felkérnének egy kerekesszékest a szerepre, és hogy miért ilyen kis százalékban foglalkoztat a filmgyártás fogyatékossgal élő embereket.

• *Játékfilmen a civil jelenlét gyakran válik hiteltelenné, tökéletesen érdektelenné. Vékony jég.*

Persze, belefutunk abba, hogy a legfontosabb a film. De milyen minőséget képvisel, milyen szándékkal készült, megfelel ennek a szándéknak? Hol a szándék?

Ha majd azt mondják nekem a fogyatékossgal élő szereplőkre, hogy nem tökéletesek, picit sem fogok elkeseredni. Ezt a hibát felvállalom. Ugyanakkor nagyon örülök annak, hogy Szabolcs tökéletesen eljátszik egy fogyatékossgal élő, hogy behozza a De Nirós vonulatot. A Marczibányi téri Merek Központban külön foglalkoztatója volt, megtanulta a húzásokat, a biztonsági eséseket, a járógép használatát, tud padkáról ugratni, fél órán keresztül két keréken állni kerek-

STALTER GYÖRGY FELVÉTELEI – LAOKOON FILMGROUP

esszékkal. Szabolcs szerepénél egyébként azért volt szükség színészre, mert van egy rész a filmben, ahol még jár.

• *Párhuzamos drámákat látunk.*

Az egyik hősöd fogyatékkal született, a másik egészségesen élt és lebénult. Elsősorban kinek a története ez?

Ebben a filmben két főszereplő van, részint egy apa-fiú történetről szól, így belefér, hogy mindkettő hangsúlyosan van jelen, a film végére pedig teljesen letisztul, miért olyan jelentős mindkét szál. A központi figura a Fenyvesi Zoli által alakított Zolika, de mégis Szabolcs lebénult tűzoltója viszi végig a filmet, mert annyira fontos a gyerekeknek, és mert annyira erős karakter.

• *Kezdetektől kerekesszékes apafigurát képzeltél el?*

Eszembe se jutott az ellenkezője. Zolika világából indultam ki, egy számára fontos ember olyan mint ő. Benne talál meg mindent, ami az apahiányából táplálkozik, ami neki teljesen kimaradt. Ettől az embertől tanul vagányt, felszabadító, értelmetlen idiotizmust, és nem utolsósorban valami olyasmit, ami a legjobban hiányzik a fiúnak: az apa a szíve után megy, ösztönösen gondoskodik róla. Nem törődik azzal, hogy jó vagy rossz döntéseket hoz, olyan, mint egy kifeszített húr, feszül, feszül, végig érzed, hogy egyszer elpattan.

• *Érdekessége a filmnek a dokumentarista elemek és az akciójelenetek aránya. Az elején viszonylag hosszan engedsz betekintést hőseid mindennapi küzdelmeibe, majd egyszer csak ráfordulsz az akcióra.*

Tiszta szívvel

(Fenyvesi Zoltán, Thuróczy Szabolcs, Fekete Ádám)

Ez egy kísérlet, a teljes hétköznapi életet próbáltam öszszehozni a mozivalósággal, végül elsodort az utóbbi.

Ha valóságghú akciókat sze-

rettem volna, azokat másképp kell rendezni, az egy másik lelkület, de én is csordultig vagyok a fegyveres, cowboyos gyerekkori moziélményekkel, amiket, úgy tűnik, ki kellett forgatnom magamból, hogy később eggyel realisztikusabbat tudjak készíteni. Most, a bemutató előtt, rettegek attól, hogyan hatnak majd ezek az arányok a közönségre. Mert mondhatják, hogy várj már, mi ez, hol komplikált lelki ügyekbe rángatsz bele, hol véres akciókkal szórakoztatsz.

• *A skandináv filmekre, fekete komédiákra, krimikre jellemző ez.*

Érdekes, a skandináv film rám is hat, de az én lelkem közepe sokkal inkább déli. Az északiak abszurdak, hűvösek, nem szentimentálisak. Én nem vagyok hűvös, szentimentális vagyok. Hajlamos az abszurdra, de csak úgy, mint mondjuk Almodóvar. A *Tiszta szívvel* egy lélekben gazdag film. Mexikó! Szabolcs és én mexikóiak vagyunk. Anyósom kérdezte, hogy a *Forrest Gump* Vietnámot megjárt katonatisztjéről vettük-e Szabolcs hosszú hajú, szakállas figuráját. Azt hitte, annyira tetszett, hogy ezt akartam megidézni. És mindenkinek ez fog beugrani, miközben a kolumbiai hátvéd, Yepes ihletett minket.

Fontos, milyen a lelke egy filmnek. Sosem az izgatott, hogy van megszerkesztve, kitalálva; a jó ötlet mindannyiunkra hat, a profizmus, a hu-

mor mindannyiunkra hat, én azt szeretem a legjobban, amikor a film lelkét látom. Esetünkben a legfontosabb, hogy a szereplők átjönnek-e, és én bízom ebben a Thuróczy – Fenyvesi Zoli – Fekete Ádám hármásban. Ádám „chaplíni” szinten szórakoztató, Szabolcs viszi a show-t, Zoli szép arcú, törekeny, lehetne letfinom. Ő másképpen hat, később és nem mindenkire.

• *Mi a helyzet Dusan Vitanoviccsal?*

Fliegau Bence találmánya. Ugyanúgy voltam vele, mint Szabolccsal, hogy nekem ő kell és kész. Vannak emberek, akikkel szeretsz együtt lenni, élvezed azt, amilyenek. Olyan, mint a szerelem, nem tudsz szabadulni attól, hogy köződ van a dologhoz. Dusan szuperértelmes, nem agresszív, egy szerb költő fia, idegsebész, értelmiségi, és mindez társul a délszlávokra egyébként gyakran jellemző zsigeri őspasisággal. Bármit el tudsz róla képzelni, elképesztően izgalmas figura mozivászonon.

• *Róla jut eszembe, több helyütt olvastam a gengszterfilm megjelölést. Kicsit meglepődtem.*

Nem, ez nem gengszterfilm! A nézők a tesztvetítés után akció-vígjátéknak jellemték be, és akció-drámának. Fontos a műfaji kérdés, de számtalan film van, amire nem illik a klasszikus besorolás. Az akció-vígjáték például itt nem pontos, mert olyan műfaji kliséket sejtet, amiben durva viccek, durva akciók vannak, és amiben nem foglalkoznak azzal, hogy a történetben szereplő karakterekre mennyire hat vissza az a történet, amiben játszanak. A *Tiszta szívvel* karakterei folyamatosan reflektálnak a saját történetükre. Szívem szerint azt mondanám, lelkieken gazdag akcióvígjáték a műfaja, de ez nagyon hülyén hangzik.

• *A munkacíméből véglegessé avanszált Tiszta szívvel az elementáris elkeseredettség pontos megfogalmazódása?*

Egyrészt. Másrészt a *Tiszta szívvel* mai napig az egyik legvagányabb vers. Ahonnan József Attila fogalmaz, az elképesztően dögös, erős. Az is benne van, hogy manapság minden ilyen típusú filmre azt mondják, hogy tarantinós, guyrichie-s, vagy épp skandináv. És ez a film, a velejét tekintve, nagyon nem az. A cím archaizál, segít abban, hogy irodalmi, romantikus maradjon a felhang. Bevallom, ez a két szó, a „tisztaság” és a „szív”, rabul ejtett. Én vagyok az összekötő elem. •